

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 7. dubna 2008
KOM(2008) 186 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

o zprávě pracovní skupiny pro Severní Irsko

(SEK(2008)447)

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

o zprávě pracovní skupiny pro Severní Irsko

1. Úvod

Upevnění míru v Severním Irsku je záležitostí, která se týká především obyvatel tohoto regionu. Vzhledem k tomu, že obyvatelé Severního Irsku jsou občany Evropské unie, která je založena na zásadách míru, stability a prosperity, má tato záležitost ovšem i důležitý evropský rozměr. Proto Komise velmi ráda vyhověla prosbě o podporu mírového procesu v Severním Irsku, zejména prostřednictvím podpory úsilí regionu ke zlepšení jeho hospodářské konkurenceschopnosti a vytváření udržitelné zaměstnanosti obyvatel. Za zvláště povzbudivé Komise považuje to, že politické vedení Severního Irsku jako prioritu stanovilo hospodářský rozvoj regionu.

Opětovné ustavení decentralizované správy Severního Irsku založené na sdílení moci mezi komunitami, které byly v posledních několika desetiletích hluboce rozděleny, v květnu 2007 bylo zásadním momentem mírového procesu. Tato historická událost znamená, že by Severní Irsko mohlo být příkladem toho, jak lze trvale překonat hluboké politické rozdělení a jak lze vytvořit otevřenější, tolerantnější a demokratičtější společnost i za obzvláště obtížných okolností. Rovněž v květnu 2007 oznámil během své návštěvy Severního Irsku předseda Komise, José Manuel Barroso, své rozhodnutí sestavit v rámci Komise pracovní skupinu pod vedením komisařky Danuty Hübnerové, a to za účelem podpory mírového procesu se zvláštním důrazem na vytváření vyššího růstu a pracovních míst v souladu s celkovou Lisabonskou strategií Unie¹. Vzhledem k tomu, že dlouhé období, ve kterém byl tento region významným příjemcem evropské regionální podpory, postupně končí a region se bude muset více spoléhat na své vlastní zdroje, pracovní skupina pro Severní Irsko ve skutečnosti představuje nové a užší partnerství mezi Severním Irskem a útvary Komise.

V příloze tohoto sdělení je uvedena zpráva o výsledcích činnosti pracovní skupiny pro Severní Irsko. Obecně zpráva potvrzuje, že Severní Irsko, které prošlo dlouhým obdobím konfliktu, se potýká s mnoha problémy sociálně-ekonomické povahy. Přestože mnohé klíčové ekonomické ukazatele, např. pokud jde o míru nezaměstnanosti nebo HDP na obyvatele, jsou ve srovnání s průměrem Unie velmi příznivé, v regionu jsou patrné stopy období konfliktu: značná závislost na veřejném sektoru, tendence proti podstupování rizika a nízká úroveň podnikatelského ducha, negativní představy o regionu u mezinárodních investorů a vysoký podíl obyvatelstva, které nevykonává hospodářskou činnost. Zároveň však stabilita, které bylo dosaženo, poskytuje příležitost k zásadní změně hospodářské výkonnosti. Na základě těchto skutečností pracovní skupina pro Severní Irsko zkoumala, jak se region může více zapojit do politik EU, aby posunul hospodářství výše v hodnotovém řetězci a zařadil se do nejvyšší skupiny inovativních regionů. Jak je vysvětleno níže, kromě analytické práce probíhá souběžně také množství iniciativ.

2. Úkol pracovní skupiny pro Severní Irsko

¹ http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/integrated_guidelines_en.pdf.

Konkrétní úkol pracovní skupiny pro Severní Irsko spočívá v podpoře úsilí zlepšit konkurenceschopnost a vytvořit udržitelnou zaměstnanost v Severním Irsku a v zapojení útvarů Komise, které se především zabývají agendou konkurenceschopnosti a zaměstnanosti². Zvláštní důraz je kladen na snížení závislosti na veřejném sektoru a na vytvoření dynamičtějšího soukromého sektoru. Plněním tohoto úkolu a přípravou této zprávy symbolizuje pracovní skupina pro Severní Irsko nové partnerství mezi správou regionu a Komisí a zároveň pokus o podnícení kvalitativní změny situace v regionu. Z praktického hlediska pracovní skupina pro Severní Irsko:

- na základě analýzy sociálně-ekonomického profilu regionu provedla detailní hodnocení úspěchů Severního Irska, pokud jde o různé politiky EU, zejména v předchozím plánovacím období v letech 2000–2006, a to případně ve srovnání s ostatními částmi EU;
- na základě tohoto hodnocení formulovala návrhy a doporučení týkající se toho, jak může správa, soukromý sektor, univerzity a výzkumné ústavy a další ekonomičtí činitelé přispět k rozvoji Evropy a z tohoto rozvoje více těžit.

Během období od ustavení pracovní skupiny pro Severní Irsko a v průběhu přípravy této zprávy byly konzultovány orgány Severního Irska. Také orgány Irské republiky byly úzce zapojeny. Proběhly konzultace s klíčovými aktéry v Severním Irsku, včetně místních poslanců Evropského parlamentu, neziskového sektoru a sociálních partnerů.

3. Severní Irsko v rámci politiky EU

Z podrobného přezkoumání konkrétních oblastí politiky ve zprávě obecně vyplývá, že přestože je Severní Irsko méně zapojeno do politik EU než zbytek Spojeného království a Irska, podílí se na politikách EU uspokojivým způsobem. Zprvu byl region schopen získat podstatnou finanční podporu pro investice v rámci politiky soudržnosti EU. Jako jeden z prioritních regionů spadajících pod cíl 1 je Severní Irsko dlouhodobým příjemcem finanční podpory EU. V období let 2000–2006 obdrželo šest programů kromě příspěvku EU do Mezinárodního fondu pro Irsko (včetně programů „Vytváření udržitelné prosperity“ a PEACE II) podporu EU ve výši přibližně 2,2 miliard EUR. Jedním z inovativních nástrojů politiky soudržnosti EU v Severním Irsku byl program PEACE, zahájený v roce 1995 a zaměřený zejména na podporu společných projektů sociálně-ekonomické povahy s cílem podpořit mír a usmíření mezi dvěma komunitami. V současném plánovacím období 2007–2013 má Severní Irsko šest programů s finančním příspěvkem 1,1 miliardy EUR, včetně pokračování programu PEACE. Prostřednictvím těchto programů byla Unie schopna přispět ke zlepšení kvality života obyvatelstva a bude v tom dále pokračovat.

Jak je uvedeno v příloze, region se také podílel na jiných oblastech politiky EU. Pro ilustraci jsou zde zdůrazněny některé významné úspěchy. V oblasti politiky podnikání Severní Irsko aktivně podporovalo podnikání a inovaci prostřednictvím své agentury INVEST-NI, evropských informačních středisek a center pro podporu inovací. Pokud jde o podporu nadnárodních převodů technologií, centrum pro podporu inovací v Belfastu je považováno za jedno z pěti nejlepších v celé síti EU a se svým malým týmem zprostředkovalo dvacet osm takovýchto převodů.

² GŘ AGRI, EAC, EMPL, ENTR, ENV, FISH, RTD, TREN a SG spolu s Evropskou investiční bankou.

V oblasti politiky výzkumu se Severní Irsko v rámci šestého rámcového programu (2000–2006) podílelo spolu se 161 partnery na 146 smlouvách o výzkumu a z rozpočtu EU čerpalo 33,4 milionu EUR. V oblasti životního prostředí byl velmi úspěšný akční plán na snížení dusičnanů a ve spolupráci s Irskem rovněž preventivní opatření v oblasti nezákonného vývozu odpadu.

Pokud jde o oblast zaměstnanosti a rovných příležitostí, zasedají členové orgánu pro rovné příležitosti regionu vzhledem k jedinečné zkušenosti Severního Irsku v řídicím výboru, který má na starosti studii Komise týkající se mnohonásobné diskriminace, a nevládní organizace regionu se aktivně podílejí na práci sítí zaměřených na boj s diskriminací.

Zároveň musí region v budoucnu intenzivněji řešit slabiny sociálně-ekonomické povahy, přičemž mu v tom napomůže užší zapojení do politik EU a útvary Komise zastoupené v pracovní skupině pro Severní Irsko. Současná hospodářská prosperita v Severním Irsku a jinde již není založena na regionální specializaci, která pomohla Severnímu Irsku stát se na konci 19. a počátku 20. století jedním z nejdynamičtějších regionů na světě. Toto klasické hospodářství založené na *místech* bylo nahrazeno hospodářstvím založeným na *tocích* pracovních sil, kapitálu, myšlenek a znalostí, a proto je dnes více než kdy jindy z hlediska hospodářské konkurenceschopnosti důležitá účast v národních, evropských a celosvětových sítích.

Při zvyšování úrovně konkurenceschopnosti je klíčovým úkolem mobilizace soukromého sektoru a podpora zakládání a rozvoje nových podniků. Přestože bylo v této oblasti v Severním Irsku dosaženo velkého pokroku, je třeba udělat více, a to nejen na podporu začínajících podniků, ale také na podporu dlouhodobého udržení konkurenceschopných podniků.

Součástí tohoto úsilí je rozvoj užších vztahů mezi podniky a hlavními zdroji inovace – univerzitami, výzkumnými ústavy a jinými centry znalostí a výzkumu – a to nejen v regionu, ale i v širším evropském měřítku. Zvyšování konkurenceschopnosti navíc především spočívá na kvalifikovaných lidských zdrojích, včetně rozvoje jazykových znalostí a jiných dovedností, které jsou nezbytné k prohloubení vztahů se zbytkem Evropy a dalšími oblastmi. Ačkoli je úroveň vzdělání v Severním Irsku vysoká, přetrvávají obavy týkající se velkého rozdílu ve vzdělání mezi osobami s nízkou nebo nedostatečnou kvalifikací a vysoce úspěšnými absolventy. Má-li být znalostní ekonomika v Severním Irsku posílena, je důležité naplno využít lidského potenciálu regionu. S tím je spojena nutnost zapojit větší podíl obyvatelstva do hospodářské činnosti, zejména zvyšováním a zdokonalováním úrovně dovedností a podporou podstupování rizik a podnikání, čímž dojde k vytváření nových malých podniků nebo živností. Spolu s pokračujícím úsilím o zvýšení účasti nečinných a vyloučených skupin na zaměstnanosti by to také v Severním Irsku zlepšilo situaci, pokud jde o sociální začlenění, a přispělo k boji s chudobou.

Požadavky je nutno řešit i v tradičnějších oblastech. Mezi ty důležitější patří nutnost pokračovat v procesu modernizace zemědělsko-potravinářského odvětví, které pro budoucnost regionu zůstává důležitou činností. Dědictvím minulosti navíc je, že zdroje investic do některých infrastruktur byly nižší, než by jinak mohly být. Sem patří infrastruktura dopravy a infrastruktura životního prostředí, u které rostou obavy o zhoršení tradičně vysoké kvality vody, pokud jde o požadavky týkající se vodního hospodářství a nakládání s odpady, jakož i investic do ekologické inovace a výzkumu životního prostředí.

4. Činnost pracovní skupiny pro Severní Irsko mezi květnem 2007 a březnem 2008

Jak je uvedeno výše, pracovní skupina pro Severní Irsko kromě analytické práce také od května 2007 úzce spolupracovala s orgány Severního Irsku, pokud jde o agendu růstu a zaměstnanosti. Zprv, útvary Komise stanovily jako prioritu rychlá rozhodnutí týkající se nové generace sociálně-ekonomických rozvojových programů na léta 2007–2013:

- Do konce roku 2007 bylo dohodnuto pět z šesti programů: PEACE III, program pro konkurenceschopnost a zaměstnanost, program Evropského sociálního fondu pro Severní Irsko, program územní spolupráce se západním Skotskem a Irskem a program rozvoje venkova. Očekává se, že rozhodnutí týkající se programu rybolovu, který je organizován na celostátní úrovni pro celé Spojené království, bude přijato v následujících měsících za předpokladu, že program bude předložen v dohodnutém termínu.
- Celkový přiděl finančních prostředků z EU pro šest programů činí více než 1 miliardu EUR. Význam rozhodnutí přijatých o programech spočívá v tom, že tato rozhodnutí umožnila v roce 2007 výplatu záloh ve výši 42 milionů EUR, které pomohou regionu zahájit nové kolo investic.
- Je velmi povzbudivé, že nový program pro konkurenceschopnost a zaměstnanost Evropského fondu pro regionální rozvoj, který je s finanční podporou EU ve výši 473 milionů EUR z šesti programů nejrozsáhlejší, je spolu s programem Evropského sociálního fondu s finanční podporou EU ve výši 165 milionů EUR pevnou součástí lisabonské agendy v tom smyslu, že více než 85 % zdrojů je určeno pro investice, které se přímo zaměřují na konkurenceschopnost. Komise uvítá provedení těchto důležitých evropských programů a očekává, že se Severní Irsko stane v EU příkladem osvědčené praxe, pokud jde o využívání evropské regionální politiky za účelem realizace agendy růstu a zaměstnanosti.
- S cílem zvýšit úroveň investičních prostředků Komise vyzvala orgány, aby prozkoumaly možnosti finanční podpory založené na půjčkách prostřednictvím iniciativ JEREMIE a JESSICA pro malé a střední podniky a rozvoj měst. Za účelem prozkoumání těchto možností již byly kontaktovány Evropská investiční banka (JESSICA) a Evropský investiční fond (JEREMIE).
- Ve světle uzavření velkého průmyslového podniku (Seagate) pracovní skupina pro Severní Irsko dále upozornila na nový Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci, který pod podmínkou splnění nezbytných kritérií může pomoci financovat náklady na rekvalifikaci atd.

Zadruhé, pracovní skupina pro Severní Irsko úzce spolupracovala se správou Severního Irsku s cílem pevněji svázat region se sítěmi EU:

- **Spolupráce s Komisí.** Byly navázány systematičtější kontakty s útvary Komise, následkem čehož došlo v Severním Irsku ke zlepšení povědomí o různých možnostech, které nabízejí politiky EU, a o tom, jak získávat podporu v různých oblastech. V tomto ohledu je zvažováno nebo již probíhá množství opatření:
 - Prvním příkladem bylo vyhlášení výběrového řízení v rámci politiky Unie týkající se oblasti **transevropských dopravních sítí (TEN)**, o kterou měl region v minulosti relativně malý zájem. Podáním nabídky v rámci návrhu Spojeného království na dopravní program TEN na období let 2007–2013 si region zajistil podporu pro silniční projekt v podobě grantu EU ve výši 10,64 milionu EUR.

Míra podpory se 16 % celkových nákladů bude ve srovnání s 5 % pro jiné silniční úseky nejvyšší ve Spojeném království.

- V oblasti **znalostní ekonomiky** představují možnosti, které nabízí **sedmý rámcový program** univerzitám, výzkumným střediskům a soukromému sektoru, zvláštní prioritu pro region. Komise podporuje orgány Severního Irsku, pokud jde o zásadu soustředování účasti na výzvách k předkládání nabídek v oblastech, které jsou obzvláště silnými stránkami regionu: letectví, nanotechnologie, informační společnost, kvalita potravin a služby. V oblasti malých podniků byly zdůrazněny možnosti nabízené podnikům v rámci **programu pro konkurenceschopnost a inovace**, zejména v rámci **iniciativy ekologické inovace** a v oblasti **finančního inženýrství**. Kromě toho se pozornost zaměřila na zvyšující se účast Severního Irsku na různých aktivitách EU týkajících se vzdělávání, školení a mládeže, neboť lidské zdroje jsou pro rozvoj znalostní ekonomiky důležité. Podle zprávy by mohlo být učiněno více v přípravě severoirských studentů na zapojení se do programu **ERASMUS**, který studentům z regionu nabízí možnost rozvoje jazykových a jiných znalostí prostřednictvím studia v institucích jiných členských států EU.
 - V oblasti **životního prostředí a energetiky** odhalily kontakty s Komisí potenciální zájem o programy EU pro dopravu a energetiku (**Concerto, Intelligent Energy, Civitas**), které by mohly pomoci posílit důležité kroky, které region již podnikl v oblasti obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti. Zároveň existuje prostor pro zapojení se do rámce strategie udržitelného rozvoje prostřednictvím projektů, které získávají finanční podporu z programu **Life+**.
 - Další opatření, která již probíhají, zahrnují seminář se vzájemnou výměnou zkušeností týkajících se **politiky zaměstnanosti a sociální politiky** EU, který je naplánován na konec dubna 2008. Také pokročila přípravná práce ke konferenci o boji s diskriminací, která se uskuteční v Belfastu začátkem června 2008.
 - Navíc byla v oblasti **zemědělské politiky**, která je pro Severní Irsko důležitá, jako priorita vymezena podpora kvalitních potravin prostřednictvím zeměpisných označení. Proto byly připraveny žádosti o **režimy kvality potravin**, které budou Komisi bezprostředně předloženy.
- **Programy sítí financované EU.** Pozornost Severního Irsku se zaměřila na možnosti účasti na **programech sítí EU**. Region zejména vyjádřil zájem vést síť podporovanou v rámci iniciativy *Regiony pro hospodářskou změnu*, která je spolufinancována Evropským fondem regionálního rozvoje. Severní Irsko tak poprvé zaujalo vedoucí postavení, což odráží skutečnost, že Severní Irsko získává větší důvěru ve vlastní schopnosti v rámci EU.
 - **Sdílení zkušeností s ostatními regiony.** Severní Irsko bylo vyzváno k předání svých konkrétních – a mnohdy jedinečných – zkušeností v oblasti řešení konfliktů jiným regionům. V tomto ohledu byl učiněn první krok tím, že bylo v rámci každoroční regionální akce konané v Bruselu a známé jako **dny otevřených dveří** v říjnu 2007 zorganizováno specificky zaměřené pracovní setkání na téma zkušeností s programem PEACE v Severním Irsku ve srovnání se zkušenostmi na Kypru a na západním Balkáně. Jak je uvedeno níže, v Severním Irsku je velký zájem o rozvoj této oblasti činnosti směrem k nějaké formě **evropského institucionálního zařízení pro řešení konfliktů**.

- **Spojení sil s ostatními regiony.** V rámci svého začlenění do méně formálních sítí, které jsou typické pro hospodářství EU, bylo Severní Irsko pracovní skupinou pro Severní Irsko vyzváno k tomu, aby se z vlastního podnětu do těchto sítí zapojilo a vyměňovalo si zkušenosti s ostatními regiony. K zahájení tohoto procesu pracovní skupina pro Severní Irsko zprostředkovala kontakt s úspěšnou helsinskou inovační strategií.

5. Severní Irsko a pracovní skupina pro Severní Irsko: další kroky

Výsledkem výše uvedené činnosti pracovní skupiny pro Severní Irsko bylo vymezení množství důležitých podnětů, které by region měl dále rozvíjet. Komise navrhuje, aby byla pracovní skupina pro Severní Irsko zachována proto, aby pomáhala tomuto regionu v jeho práci a sledovala jeho pokrok. Jako součást úsilí o zajištění jeho úspěchu se předpokládá výměna úředníků, a to i krátkodobá. V tomto ohledu bude také hrát důležitou úlohu zastoupení Severního Irsku v Bruselu.

Pracovní skupina pro Severní Irsko se bude také nadále snažit o zvyšování povědomí v Severním Irsku, pokud jde o nové evropské programy, akce a fóra, které by pro region mohly být zajímavé.

Pracovní skupina pro Severní Irsko také region podpoří v dosahování jeho stanoveného cíle, kterým je více se podílet na vytváření politik EU. To znamená změnit úhel pohledu a roli a stát se z regionu přijímajícího finanční podporu EU aktérem při vývoji politického programu EU. Úspěch v tomto směru bude záviset na vnitrostátních podmínkách, ve kterých je organizována konzultace o politice EU, ačkoli pracovní skupina pro Severní Irsko může napomoci tím, že zajistí plnou informovanost úřadů a jiných zúčastněných stran, např. prostřednictvím zastoupení Komise v Belfastu.

Jak je uvedeno výše, orgány Severního Irsku také vyjádřily zájem o podporu rozvoje zařízení pro výzkum a konzultace v oblasti řešení konfliktů. Úloha takového zařízení, jeho organizace a finanční zdroje jsou v Severním Irsku důkladně zvažovány, a to s ohledem na skutečnost, že v tomto směru existují již v regionu samotném a v Irsku stávající iniciativy. Útvary Komise uznaly potenciálně cenný příspěvek, který by zkušenost mírového procesu v Severním Irsku mohla přinést do oblasti prevence konfliktů, jejich řešení a vytváření míru v jiných částech světa, a souhlasily se žádostí úřadů společně prozkoumat budoucí opatření. Komise například v souvislosti s probíhajícím politickým dialogem mezi Evropskou unií a třetími zeměmi a s pravidly, která upravují stávající programy podpory, a také v souvislosti s dialogem o regionální politice se zeměmi, jako jsou Čína, Rusko a Brazílie, upozorní na konkrétní přínos programů PEACE k sociálnímu a hospodářskému rozvoji. Dá se předpokládat, že by to mohlo vést ke spolupráci se třetími zeměmi, a to konkrétně v oblasti otázek týkajících se míru a smíření, jak požadují programy PEACE, přičemž zkušenosti ze Severního Irsku by tomu mohly být nápomocny.